

Carl Bildt 2004-11-04

Expressen

Med ca 51 % av rösterna mot ca 48 % för utmanaren John Kerry var det ett klarare resultat än vad de flesta hade väntat.

Det innebär att Bush gjort ett avsevärt mycket bättre val mot John Kerry i år än vad han gjorde mot Al Gore för fyra år sedan. Då fick vi ju ett resultatet där Gore fick marginellt fler röster totalt än Bush, medan det hårfina och kontroversiella avgörandet i Florida innebar att Bush vann det s k elektorskollegiet och därmed Vita Huset.

För den som följt valrörelsen via radio och TV i Sverige måste detta framstå som ett modernt mysterium. Men för var och en som tillbringar lite tid i USA är det mindre förvånande. Det var den folkliga, tydliga och trygga Bush som kom att stå mot den lite högdragna, stormrika och vacklande John Kerry. Och i en tid som de flesta amerikaner upplever som otrygg och osäker – också John Kerry talade hela tiden om USA var en nation i krig – var det kanske inte så förvånande att Bush gjorde ett bättre val 2004 än 2002 och därmed säkrade ytterligare fyra år i Vita Huset.

I sak tror jag att skillnaden mellan den nya Bush-administration vi nu kommer att få se och den Kerry-administration det aldrig blev hade varit mindre än vad de flesta trott. Även om Kerry i svenska media ibland framstått som en korsning mellan ledarskribent på Aftonbladet och hemsamarit har den politik han fört till torgs på avgörande punkter varit nog så hårdför som den som Bush står för.

Efter många om och men hamnade han på en linje som kritiserade Bush för vad denne gjort i Irak – men som knappast avvek från Bush när det gäller vad som nu måste göras där. Och den som haft svårt för Bushs alltför tydliga stöd för Israels premiärminister Sharon har fått konstatera att Kerry gjort vad han kunnat för att framstå som än starkare i stöder för den kritiserade israeliska politiken.

På en punkt vad gäller de internationella relationerna blev skillnaden under valrörelsen allt tydligare. Medan Bush stod för en tydlig linje vad gäller frihandel, kom John Kerry och inte minst hans vicepresidentkandidat John Edwards att hänge sig åt en uppvisning i populism och protektionism i dessa frågor som blev allt mer oroande. Jag var i Indien i förra veckan – där var oron för en Kerry-seger som skulle försvåra deras möjligheter till utveckling genom handel och investeringar betydande.

I de flesta europeiska huvudstäderna tror jag – trots allt – att det finns en viss lättnad över resultatet. Bush har förvisso inte mött applåder överallt, men samtidigt fanns en fruktan för vad en längre period av osäkerhet, vacklan och handlingsosäkerhet i samband med ett administrationsskifte skulle kunna innebära i denna rätt utsatta tid. Många minns också den närmast mardrömsliknande inledningen på Clinton-administrationen när det gällde relationerna över Atlanten – att det blev bättre sedan är en annan sak.

Det amerikanska samhället och den amerikanska politiska traditionen är annorlunda än vad som dominerar i huvuddelen av Europa. För mig finns

det lite av en parallell mellan det USA som nu gjort sitt val och vårt eget Gnosjö. Där går frikyrka och företagande hand i hand på ett sätt som är långt vanligare på andra sidan Atlanten än hos oss. Och den tydligare religiositeten i hela det amerikanska samhället – med sina rötter i de som en gång flydde religiös förföljelse till friheten på den nya kontinenten – ger också värderings- och moralfrågor en starkare ställning i den amerikanska debatten.

Där finns föga av svensk social ingenjörskonst – men åtskilligt av moralbaserad idealism. Den starka ådran i den amerikanska traditionen har republikanerna lyckats att anknyta tydligare till än vad demokraterna trots anmärkningsvärda ansträngningar gjort.

För företagandets USA är valresultatet knappast någonting som det finns anledning att beklaga. Sannolikheten för en fortsatt frihandelslinje har ökat. Kanske kommer den tydliga republikanska majoriteten i senaten och representanthuset att göra det möjligt att ta itu med det elände som kollektiva enskilda okynnesåtal innebär för det amerikanska samhället. Och det är ingen tvekan om att åtskilliga av de skatteförändringar som skett gjort det enklare och sundare att driva företag i Amerika. Trots globaliseringens påfrestningar borde det leda till bättre förutsättningar för nya jobb under kommande år.

Men problemen som väntar på avgöranden är enorma.

I Irak säger FN fortfarande att det sannolikt kommer att vara möjligt att genomföra ett demokratiskt val i början av nästa år, men terroristerna och fundamentalisterna har förvisso inte gett upp, och många av de svåraste utmaningarna kommer efter valet. Med Iran måste det komma till någon form av avgörande i frågan om deras sannolika kärnvapenambitioner. Och den möjlighet till öppning mellan Israel och Palestina som nu finns måste utnyttjas snabbt och bestämt.

Det är i denna del av världen som den andra Bush-periodens öde när det gäller utrikes- och säkerhetspolitiken kommer att avgöras. Kommer världen mellan Nilen och Indus att vara fredligare och friare om fyra år, eller kommer den att rivas sönder i nya konflikter och ny terrorism? Få frågor är viktigare – inte minst för oss européer.

Och vad gäller ekonomin är de växande underskotten i både statsbudget och utrikeshandel en utmaning som vare sig Bush eller Kerry under de senaste månaderna tagit på tillräckligt allvar.

I statsbudgeten tyder det mesta att man är på väg mot en fiskal version av den perfekta stormen, och när det gäller utrikesbalansen förblir frågan om främst Asiens överskottsekonomier kommer att fortsätta att vara beredda att placera sina gigantöverskott i USA för att på det sättet också något hålla uppe dollarn.

Kommer dollarn att sjunka långsamt, med den anpassning detta kommer att möjliggöra, eller finns det en risk för en dollarkollaps med allvarliga konsekvenser inte minst för den europeiska ekonomin? De kommande åren kan mycket väl komma att bjuda på en del dramatik i dessa avseenden.

USA förblir den dominerande globala makten. I detta kommer ingenting att ändras. Men mitt bestämda intryck från många samtal på de mest skilda nivåer är att det i dag finns en djupare insikt att även om USA är mäktigare än alla andra är USA inte mäktigt nog i förhållande till de globala utmaningar vi står inför under de kommande åren. Uppgiften framöver blir att bygga nya allianser för att kunna möta de nya utmaningarna.

Att Bush vann förvånar kanske de som bara följt retoriken. Att politiken framöver kan komma att innehålla åtskilligt av det som i denna kampanj varit Kerry kommer kanske att förvåna än mer. Men för världen kanske det – trots allt – är det bästa möjliga resultatet.

